

Kartläggning av förskrivningsmönstret till äldre med osteoporosrelaterad fraktur i Skåne

Författare

Joanna Jonsson

Bakgrund

Osteoporos är en systemisk skelettsjukdom som karakteriseras av minskad benmängd, förändringar i skelettets mikroarkitektur, sämre hållfasthet och en ökad frakturrisik. I Sverige har osteoporos blivit en av de stora folksjukdomarna och årligen inträffar ca 70 000 osteoporosrelaterade frakturer. Nästan varannan kvinna och var fjärde man kommer under sin livstid att drabbas av fraktur. Syftet med läkemedelsbehandling vid osteoporos är att lindra smärta samt att förebygga frakturer orsakade av lågenergivåld. Enligt läkemedelsverket rekommenderad behandling (2004), är för män och kvinnor med hög frakturrisik förstahandsvalet bifosfonat med tillägg av kalcium och vitamin-D. För män och kvinnor i de högsta åldrarna kan kalcium och vitamin-D vara tillräckligt. Kvinnor med tidigare osteoporosfraktur och bentäthet mindre än tre standardavvikelser under medelvärdet för unga vuxna mätt i ländrygg eller höft samt för kvinnor som inte tolererar bifosfonatbehandling, kan intermittenta injektioner med paratyreoideahormon var aktuellt. Östrogen har visat sig något ökade risker för blodpropp och bröstcancer och rekommenderas inte längre i förebyggande syfte.

För smärtbehandling vid fraktur är medicineringen mer individuell och avhängig typ av fraktur samt svårighetsgrad. Både perifertverkande analgetika med eventuellt tillägg av opioider används.

Syfte

Syftet med studien är att bland äldre med osteoporosrelaterade frakturer beskriva förskrivningsmönstret av bifosfonater kalcium, vitamin D, östrogen, parathyreoideahormon och analgetika, utifrån kön, ålder, boende på landsbygd eller i stad och tid till senaste fraktur.

Metod

Projektet utgår från den longitudinella befolkningsstudien Gott Åldrande i Skåne (GÅS) vilken omfattar 2900 slumpvis utvalda personer 60-93 år, från 5 skånska kommuner. Från 2900 deltagarna i GÅS-projektet inkluderades 465 individer med minst en frakturerad höft, kotta, överarm, handled eller fotled. Sjuttiofyra procent av deltagarna var kvinnor. Uppgifter om fraktur är hämtade ur diagnosregistret över inneliggande frakturer i slutenvården och frakturerade endast vårdade inom distrikt- eller akutvården är inte medtagna. Deltagarna har genomgått en läkarundersökning genomfört funktionstest och i enkät besvarat frågor om hälsa, livsstil, sociodemografi och läkemedelskonsumtion.

Resultat

Sextiosex procent av de frakturerade behandlades med någon form av förebyggande medicinering och trettiofyra procent stod på analgetikakombinationer. Cirka 4 % behandlades med bifosfonat, kalcium och vitamin -D. Tjugoen procent gavs både kalcium och vitamin och 24 % behandlades med enbart vitamin -D medan. Enbart kalciumbehandling som var den vanligaste behandlingen gavs till 28 %. Bland kvinnorna behandlades 14.6 % med östrogen. Ingen av deltagarna behandlades med parathyreoideahormon. Generellt behandlades mindre andel män jämfört med kvinnor. Höft och kotfrakturer var de frakturer där andel behandlade var störst både med avseende på förebyggande behandling och smärtlindring medan fotledsfrakturer visade lägst andel behandlade.

Slutsats

Äldre med osteoporosrelaterade frakturer, och särskilt män, är underbehandlade avseende förebyggande medicinering.

Referens

Jonsson J. (2006) Kartläggning av förskrivningsmönstret till äldre med osteoporosrelaterad fraktur i Skåne. Examensarbete 10p C-nivå receptarieutbildningen. Hälsovetenskapliga fakulteten, Linköping Universitet.